

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р.)**

**Луцьк
2024**

УДК 911.3:30/33(082)

С 90

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 27 березня 2024 р.)

Рецензенти:

Нємець Л. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

С 90

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали VIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2024. 212 с.

ISBN 978-617-8279-23-3

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної науки, які були розглянуті на VIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3:30/33(082)

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2024

© Колектив авторів, 2024

ISBN 978-617-8279-23-3

Перебуваючи за кордоном, біженці з Бурштина зіштовхнулися з великою кількістю бар'єрів та перешкод: не всім вдалося прийняти менталітет громадян приймаючої країни, їхні закони та правила; багато проблем виникало через мовний бар'єр; високою є вартість послуг та оренди житла; в окремих країнах біженці втратили певні пільги й відчувають до себе неприязнь та певну дискримінацію з боку громадян країни, де вони зараз проживають. Із опитаних 38 % сказали, що вони не відчувають себе комфортно та безпечно, а 13 % – постійно зазнають дискримінації лише через те, що є громадянами України. Враховуючи ці проблеми, понад 75 % мешканців м. Бурштин хочуть повернутися назад після завершення війни.

Отже, повномасштабне вторгнення РФ на територію України кардинально змінило функціонування кожної галузі економіки, спричинило масову міграцію населення, погіршило демографічну ситуацію [2]. Наразі найгостріше постає проблема повернення людського капіталу до України. Власне, розуміння ситуації та намірів біженців із кожного міста, селища та села в Україні є важливим для відновлення держави.

Список використаних джерел: 1. Стратегія розвитку міста Бурштин до 2030 року. URL: https://appp.com.ua/wp-content/uploads/2020/06/Strategy_Burshtyn_18_09_final_1.pdf 2. Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ. *Центр Разумкова*. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_LUD_KAPITAL.pdf

УДК 911.37 (477.82)

Слащук Андрій, Семенюк Аліна

Andrii.slashchuk@gmail.com; alina.sem2611@gmail.com

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ МАНЕВИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ КАМІНЬ-КАШИРСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У межах Волинської області Маневицька територіальна громада, як і інші північні територіальні громади області, відноситься до першого типу заселеності, який характеризується відносно низькою заселеністю з поширенням осередкової форми розселення та переважанням сільського розселення.

Населення Маневицької територіальної громади на час її утворення (12.06.2020 р.) складало 26 885 осіб, із яких 43,3 % становило міське. Єдиним міським поселенням є адміністративний центр громади – селище Маневичі, населення якого від часу утворення громади, продовжує зростати (на 01.01.2022 р. становило 11 657 осіб, на 01.01.2023 р. – 11 925 осіб) [3].

Серед усіх територіальних громад поліської частини Волинської області Маневицька громада, за рахунок свого адміністративного центру, виділяється значною питомою вагою міського населення – 43,3 %. Для порівняння, частка міського населення Камінь-Каширської територіальної громади, становить лише 31,2 % .

Територіальна громада утворена шляхом об'єднання Маневицької селищної та 13 сільських рад Маневицького району. Нині в складі громади налічується 35 сільських населених пунктів та одне селище, які належать до 13 старостинських округів [4].

Аналіз динаміки кількісного складу населення за понад 60 років свідчить про зниження абсолютних і відносних показників району дослідження. У зв'язку з абсолютним зменшенням кількості населення середня густота його за період від перепису населення у 1959 р. й до сьогодні зменшилась із 28,6 осіб на 1 кв. км до 24,6 осіб на 1 кв. км. Продовжувала зростати питома вага міських жителів із 10,1 до 24,9 % по Маневицькому району, а в межах нинішньої однойменної громади до 43,3 %,

відповідно сільських спадати – з 89,9 до 75,1 % по району, а по громаді до 56 %. Процес урбанізації проходив швидше, ніж в області загалом за рахунок того, що для району території дослідження характерна дуже низька «відправна точка»: наприклад, у 1970 р. питома вага міського населення складала 12,4 %, тоді як в області більше 32 %.

Чисельність населення у селах Маневицької громади коливається від 72 до 2015 осіб, а по старостинських округах від 719 до 2408 [1]. У кількісному відношенні в Маневицькій територіальній громаді переважають малі села (до 500 жителів) і середні (від 501 до 1000), питома вага яких у загальній кількості сільських населених пунктів загалом складає 94,2 %. Основна ж частина сільських жителів проживає у середніх (50,0 %) і малих (31,2 %) селах. Для порівняння по області спостерігається аналогічна картина: вони проживають переважно у середніх та малих сільських населених пунктах. Це свідчить про те, що процеси урбанізації значно менше, порівняно з лісостеповими районами області, вплинули на динаміку розвитку та розміщення сільських населених пунктів у районі дослідження.

Великі села мають більш широкі можливості для розвитку продуктивних сил, задоволення матеріальних та духовних потреб населення. Але це зовсім не свідчить про відсутність потенційних соціально-економічних можливостей для подальшого розвитку середніх і малих поселень. Механічна ліквідація малих сільських населених пунктів веде як до деградації сільської мережі поселень, так і до скорочення валової сільськогосподарської продукції, безпосередніми виробниками якої є сільські жителі [2].

Кількість сільських населених пунктів із чисельністю жителів більше 1000 осіб у Маневицькій територіальній громаді нараховується лише два (Оконськ та Чарторийськ). Для порівняння, за цим показником Маневицька громада поступається сусіднім, Камінь-Каширській та Любешівській територіальним громадам, де таких поселень значно більше, відповідно 16 та 10.

Загальна закономірність розміщення населення в громаді – це зростання кількості сіл від адміністративного центру у східну та південну частини громади, де більш сприятливі умови для господарювання. Для прикладу, найбільші за чисельністю жителів сільські населені пункти Оконськ та Чарторийськ, розташовані відповідно в центрі громади та на сході досліджуваної території.

Проте зі збільшенням сіл на сході та півдні територіальної громади, зменшується їх людність, а разом із тим зменшується густина населення старостинських округів. Одну з найвищих густоту населення мають Оконський та Троянівський старостинські округи, відповідно 54,8 і 52,0 осіб/кв. км, які знаходяться відповідно на заході та в центрі громади. А найменша густина населення із старостинських округів спостерігається в периферійному, північному Новорудському окрузі й становить всього 9,0 осіб/кв. км. Переважна більшість території старостинських округів Маневицької громади має густоту сільського населення більше 20 осіб/кв. км.

Отже, проаналізувавши розселення населення Маневицької територіальної громади, можна зробити висновки, що досліджувана територія є відносно рідкозаселеною. За кількістю жителів сільські населені пункти громади складають три групи. Найбільша кількість сільських населених пунктів належить до двох груп: від менше 100 до 500 осіб (20 поселень) і від 501 до 1000 осіб (13 поселень). Третю групу формують сільські населені пункти із числом жителів понад 1000 осіб (2 поселення). Середня чисельність населення в розрахунку на один сільський населений пункт громади становить 464 мешканці. Середня густина сільського населення менша, ніж по області й становить 24,6 осіб/кв. км. Рівень заселеності території, тобто кількість сільських поселень зростає від центру на південь та схід.

Список використаних джерел: 1. Головне управління статистики у Волинській області URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/> 2. Малік М. Й., Забуранна Л. В. Розвиток сільських територій в умовах децентралізації влади. *Економіка АПК*, 2017. № 7. С. 5–14. 3. Маневицька територіальна громада URL: <http://decentralization.gov.ua> 4. Маневицька громада. Волинська область. URL: <http://gromada.info/manevycka>

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

<i>Влах Мирослава</i>	Змістова структура терміносистеми об'єктів суспільно-географічного дослідження	3
<i>Пугач Сергій</i>	Взаємодія географічного, соціального та віртуального просторів як предмет вивчення географічної науки	6
<i>Кисельов Юрій</i>	Геософічний підхід у регіональних суспільно-географічних дослідженнях	8

ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНІВ

<i>Ганіченко Катерина, Гнатюк Олексій</i>	Ретроспективний аналіз формування перцепційного портрета міста Києва	10
<i>Кузишин Андрій, Кварцяний Святослав</i>	Ризики функціонування соціальної сфери областей Подільського регіону на сучасному етапі	12
<i>Поплавська Інна, Гарасимчук Дмитро</i>	Особливості просторової організації соціальної сфери через показники добробуту населення	15
<i>Шваб Георгій</i>	Аналіз галузевої структури промисловості міста Коростень	18
<i>Лажнік Володимир, Мозолюк Антон</i>	Регіональна диференціація торгівлі послугами між Україною та Польщею	19
<i>Мандрик Ірина, Нікон Ольга</i>	Вплив гендерної нерівності на демографічну ситуацію в Індії	24
<i>Ричок Христина</i>	Міграційні реалії та наміри біженців із міста Бурштин	26
<i>Слащук Андрій, Семенюк Аліна</i>	До питання дослідження розселення населення Маневицької територіальної громади Камінь-Каширського району Волинської області	28
<i>Лажнік Володимир</i>	Промисловість Волинської області: динаміка та сучасний стан	30
<i>Pohrebnskyi Taras</i>	Advantages and Risks of Implementing Greenfield Projects in Ukraine	33
<i>Кійко Яна, Мандрик Ірина</i>	Перспективи удосконалення харчової промисловості України шляхом розвитку крафтового виробництва	35

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДНИХ УМОВ І РЕСУРСІВ

<i>Хільчевський Валентин, Забокрицька Мирослава</i>	Водна безпека: світові тенденції, стан в Україні	37
<i>Фесюк Василь</i>	Методологічне обґрунтування дослідження гідроекологічного стану озер	39

Токарчук Іван, Мельнійчук Михайло	Динаміка паводково-водопільного режиму у 2023–2024 роках на теренах Волинської області	41
Нетробчук Ірина	Регіональні наслідки шкідливої дії паводків на Волині	42
Гус Яна	Моніторинг поверхневих вод у басейні річки Південний Буг	45
Войтків Петро, Іванов Євген, Шкірка Іван	Екологічне оцінювання стану земельних ресурсів Добросинсько-Магерівської територіальної громади Львівського району Львівської області	47
П'яткова Алла	Водно-ерозійна деградація сільськогосподарських угідь Причорномор'я	49
Гілецький Йосип Тимофійчук Надія	Підходи до районування Карпатської гірської країни	51
Мазур Іван, Мельнійчук Михайло	Роль видобутку бурштину у сучасних геоморфологічних процесах Рівненщини	54
Павловська Тетяна, Нікон Ольга	Багаторічна (1977–2020 рр.) динаміка показників відносної вологості повітря у Волинській області	55
Гусєв Дмитро, Стельмах Валентина	Гідрографічна мережа басейну річки Вижівка	58
Александрович Ольга, Стельмах Валентина	Гідрографічна мережа басейну річки Ірпінь	60
Мельник Марина, Стельмах Валентина	Гідрографічна характеристика басейну річки Сула	64
Щесюк Єлизавета, Стельмах Валентина	Гідрографічна характеристика р. Інгулець	67
Полянський Сергій, Повзун Андрій, Ковтунович Віолета	Вплив осушувальної меліорації на басейн р. Прип'ять	70
Коваль Олександр, Мельнійчук Михайло	Природно-заповідний фонд Вараського району Рівненської області	73

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ

Смирнов Ігор, Любіцева Ольга, Гнатюк Діана	«Лемківська ватра» як фестиваль української культури в Польщі	75
Смирнов Ігор, Любіцева Ольга, Гнатюк Діана	«Дорога Ганді» як туристичний бренд Ізраїлю	78
Ільїн Леонід	Регіональний туристичний моніторинг: завдання, принципи, показники	82
Бейдик Олександр, Балог Надія, Мельнікова Анжеліка	Суперточка-тур і «точки щастя» як специфічний вид рекреаційних мультиресурсів	84

Бейдик Олександр, Гришко Світлана, Балог Надія, Мельнікова Анжеліка Ільїна Ольга	Південь України: феномен Д. Говорда та Е. Фальц-Фейна	88
Слащук Андрій, Качаровський Роман, Антипюк Олена Бейдик Олександр, Мельнікова Анжеліка Майстер Андрій	Бальнеологічне значення сапропелевих лікувальних грязей та доцільність їх використання у санаторно-курортному комплексі України Сучасний рекреаційний потенціал історико- культурної спадщини Рожищенської ТГ Волинської області	91 93
Чуб Ярослав	Видатні жіночі образи в меморіальному та монументальному літописі України	96
Чижевська Лариса, Карпюк Зоя, Качаровський Роман, Ковальчук Сергій Мельник Надія, Єрко Ірина, Качаровський Роман Мельничук Михайло, Білецький Юрій, Семенюк Юлія, Ковальчук Сергій, Качаровський Роман	Соціально-економічні чинники розвитку винного туризму в країнах Європи..... Аналіз послуг гастрономічного туризму на прикладі Бургундії	100 103
Ткачук Надія, Мельник Андрій, Качаровський Роман	Рекреаційний потенціал парку-пам'ятки садово- паркового мистецтва «Літинський» Луцька дитяча залізниця як важлива рекреаційна атракція міста: сучасний стан та можливості ребрендингу	104 106
Мельничук Сергій, Білецький Юрій, Семенюк Юлія, Ковальчук Сергій, Качаровський Роман	Можливості рекреаційного використання орнітологічних заказників Ковельського району Волинської області	109
Ткачук Надія, Мельник Андрій, Качаровський Роман	Краєзнавчий потенціал музеїв Купичівського ліцею Турійської ТГ Волинської області	112

РЕГІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Потапова Алла	Соціально-економічний потенціал Сполучених Штатів Америки	116
Булавчук Тетяна	Управління маркетинговими комунікаціями екокомплексу «Машівський бір»	118
Потапова Алла, Залуська Марія	Фінансова система України	119
Потапова Алла, Хомик Тетяна	Основні теоретичні підходи до трактування розвитку економіки	121
Потапова Алла, Гаврилович Крістіна	Формування міжнародної валютної системи	122

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК І ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Гукалова Ірина	Підходи до відновлення громад в умовах затяжної війни	125
Шабашова Людмила	До питання визначення пріоритетів повоєнного відновлення України	127

Хільчевська Ірина, Холодцько Анастасія Гладкий Олександр	Світові кейси повоєнного відновлення: візія для сталого розвитку України	129
Мельничук Владислав	Як відродити ідею створення Київського технополісу?	131
Пугач Сергій, Стельмашук Назар, Капітула Святослав Банах Уляна	Суспільно-географічні проблеми розвитку приміських зон	134
Лабінська Галина, Тимчак Роман	До питання вибору показників рівня регіонального розвитку для аналізу територіальних одиниць України	136
Коцюба Ярослав Маковецька Лариса, Коритко Михайло Молодика Владислав	Неконтрольоване розростання великих міст і формування автомобілезалежності у дітей (на прикладі селища Брюховичі поблизу Львова) ...	138
Ярошенко Олександр	Особливості розвитку селища Щирець Львівської області на сучасному етапі	141
Мандрик Ірина	Гендерний мейнстримінг у міському плануванні	143
Фесюк Василь, Авдіюк Олександра	Сутність концепції місцевого економічного розвитку	146
Карпюк Зоя	Фронтірність як один із ключових факторів в історії розвитку господарства Сумщини	148
Голуб Геннадій	Стратегічне планування розвитку територіальних громад: кейс Ставищенської селищної громади	150
Кумецький Олександр, Омелянюк Микола	Просторові аспекти міжрегіонального співробітництва Волинської області з воєводствами Польщі	153
Лета Василь, Лужанська Тетяна, П'ятка Наталія	Методика геоекологічного обґрунтування стійкого екологічно безпечного розвитку територіальної громади	155
Рохребський Тарас	Значення локальних екомереж у структурі регіональної екологічної мережі Волинської області	157
Грицевич Володимир	Investment Risks of the Ukrainian Economy in the Context of Regional Economic Planning	160
Маковецька Лариса	Територіальні громади як базовий суб'єкт місцевого самоврядування України	161

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЦІ

Лета Василь, Лужанська Тетяна, П'ятка Наталія	Цифрові навчальні інструменти та платформи для організації змішаного навчання: кейс для географічних дисциплін	163
Рохребський Тарас	Project Method as a Form of Scientific Research Organization Work in Geography Lessons	165
Грицевич Володимир	Про ідею нової освітньо-професійної програми для бакалаврів географії «геодіагностика та геоконсалтинг у територіальних громадах»	166
Маковецька Лариса	Концепція дистанційної освіти в Україні: переваги та недоліки	168
Гаврилко Остап	Роль дистанційного навчання у сучасній системі географічної освіти	170

Поручинська Ірина, Ревуцький Андрій	Використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках географії	172
Потапова Алла, Сокол Святослав	Використання інформаційних технологій на уроках географії	173
М'якота Богдан, Сосницька Ярослава	Особливості впровадження STEM-підходів у географічній освіті	175
Ткачук Надія, Пилипчук Людмила	Використання інтернет-платформ у розробці освітніх веб-квестів	176
Поручинська Ірина, Нікітюк Катерина	Освітні технології в географії та економіці	178
Потапова Алла, Порва Наталія	Географія освітнього активізму Волинської області: роль приватної ініціативи у формуванні нових освітніх просторів регіону	179
Оксенчук Андрій, Мандрик Ірина	Застосування краєзнавчого принципу навчання в закладах загальної середньої освіти (на прикладі Дубечненської територіальної громади)	181
Маковецька Лариса, Кутецька Вероніка	Предметна географічна компетентність як ключовий елемент географічної освіти	182
Поручинський Володимир, Корнійчук Ірина, Рудинець Наталія	Зміст та структура екологічного виховання та освіти	184
Ткачук Надія	Формування готовності майбутніх учителів географії до проектного навчання в НУШ	186
Поручинська Ірина, Буднік Віра	Використання контурних карт на уроках географії	188
Дацька Софія, Сосницька Ярослава	Використання мультимедійної дошки на уроках географії	190
Ткачук Надія, Ступницька Марія	Трактування пізнавальної самостійності учнів у навчальному процесі з географії в працях українських учених	192
Слащук Андрій, Лівик Мар'яна	Методика застосування географії населення в освітньому процесі загальноосвітньої школи	194
Мілінчук Вікторія, Мандрик Ірина	Навчальна екскурсія як форма вивчення географії рідного краю у закладах загальної середньої освіти Волинської області	196
Ткачук Надія, Пархомук Олександр	Розвиток просторового мислення учнів інструментами Google на уроках географії	197
Ткачук Надія, Гарасимяк Лідія	Перевірка домашніх завдань із географії за допомогою сервісу Wordwall	199
Потапова Алла, Даниленко Вікторія	Завдання та значення екологічного виховання в шкільному курсі географії	201
Новосад Оксана, Шевчук Ілона	Метод проєктів під час вивчення фінансової грамотності в школі	202

СУЧАСНІ ГЕОДЕЗИЧНІ, ФОТОГРАММЕТРИЧНІ ТА ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Браславська Оксана, Рожі Томас	Використання геодезичних даних при плануванні та моніторингу агроландшафтів	204
---	---	-----

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Луцьк, 12–14 квітня 2024 р.)
(українською, англійською мовами)

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за зміст публікацій
та достовірність даних несуть автори

Верстка: *В. Й. Лажнік*
Коректура: *С. О. Пугач*
Обкладинка: *Н. Бринчук*

Підписано до друку 15.04.2024 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 12,32. Обл.-вид. арк. 16,07. Зам. 89. Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Arial. Друк цифровий.

Видавець і виготовлювач ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року